

**ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЦЕНТР ОХОРОНИ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ ПАМ'ЯТОК АРХЕОЛОГІЇ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ПОЛТАВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
імені Василя Кричевського**

**ЗВІД
ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ
ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ:
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ
Котелевський район**

**Полтава
«АСМІ»
2018**

**Друкується за рішенням Вченої ради Полтавського краєзнавчого музею.
Протокол № 8 від 28 грудня 2018 р.**

Редакційна колегія тому:

В. В. Вожаєнко, Н. О. Гаврилюк, А. М. Киридон, В. П. Колос, І. І. Корост, В. О. Мокляк, О. О. Нестуля,
О. Б. Супруненко, В. П. Титаренко, О. М. Титова, К. Б. Фесик, С. В. Хорєв, М. А. Якименко.

Упорядкування, редагування, підготовка до друку О. Б. Супруненка,
вступна стаття А. М. Скирди, О. Б. Супруненка, О. В. Халимон, І. Ю. Бикова.

**При передруку чи іншому використанні матеріалів посилання на джерело обов'язкове.
Відповідальність за достовірність наведених фактів, правильність цитування
несуть автори статей.**

Автори статей: Авдєєва М. О., Андрієць В. А., Биков І. Ю., Борисов М. Д., Бочарова С. І., Буйнов Ю. В.,
Гавриленко І. М., Гавриш П. Я., Гейко А. В., Головка Л. А., Гречко Д. С., Єрмак О. П., Жученко С. М., Задні-
ков С. А., Кигим С. Л., Кондратенко Т. К., Корост І. І., Коротя О. В., Костюк В. К., Кулатова І. М., Лаврінен-
ко А. А., Лимар О. С., Литвиненко Р. О., Мельникова І. С., Мокляк В. О., Моруженко А. О., Охріменко А. І.,
Охріменко Л. А., Приймак В. В., Пшинка М. В., Самойленко О. П., Сапегін С. В., Сиволап Н. М., Сидо-
ренко О. В., Скирда А. М., Скирда О. А., Скорий С. А., Смоляр Н. О., Старокожко Н. І., Супруненко О. Б.,
Ткаченко О. М., Халимон О. В., Чеботарьова Л. В., Шаповал Н. Ф., Шапорда О. М., Шевченко Р. І., Шер-
стюк В. В., Шиян О. О., Шрамко І. Б., Юренко С. П., Яремченко В. А.

На першій сторінці обкладинки:
церква в ім'я Святої Живоначальної Трійці, смт Котельва.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Котелевський
3-43 район / Упорядк., ред., підг. до друку О. Б. Супруненка; вступ. ст. А. М. Скирди,
О. Б. Супруненка, О. В. Халимон, І. Ю. Бикова; автори. статей: М. О. Авдєєва,
В. А. Андрієць, І. Ю. Биков та ін. – Полтава : ТОВ «АСМІ», 2018. – 984 с., іл.
ISBN 978-966-182-575-7

Пропоноване увазі читача видання продовжує серію випусків матеріалів до
«Зводу пам'яток історії та культури України», котрі знаходяться на Полтавщині. Цей
випуск присвячений пам'яткам природи, археології, історії, архітектури та історії
виробництва і техніки, що розташовані в адміністративних межах Котелевського
району Полтавської області.

УДК 904(457.53-21)

ред.) та ін.]. – Київ; Полтава : ЦП НАНУ і УТОПІК, 2016. – С. 269; Шерстюк В. В. Об'єкти археології Котелевської селищної ради / В. В. Шерстюк // Археологічні дослідження Більського городища – 2015: зб. наук. пр. / ЦП НАНУ і УТОПІК; ІКЗ «Більськ»; [відп. ред. Корост І. І., наук. ред. Супруненко О. Б.]. – Київ; Котельва; Харків: ЦП НАНУ і УТОПІК; Майдан, 2016. – С. 240. – Рис. 1: 21.

О. Б. Супруненко, І. М. Гавриленко

5. Стоянка Матюшине (Романівка) II, пізній мезоліт, козацький час (V тис. до н. е., XVIII ст.) (археол.)

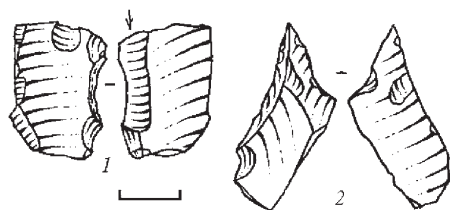
Розташована за 4,58 км на північний захід (азимут 281°) від центральної частини селища, 3,71 км на схід – південний схід від східної околиці с. Більськ (азимут 135°), на підвищенні першої тераси посеред сучасної правобережної заплави р. Ворскла (на кол. лівому березі старого річища Ворскли), за 0,11 км лівобіч (на південь – південний захід) від асфальтованої автодороги обласного значення О 1710132 Котельва – Більськ, на місці влаштування обласних і республіканських змагань парашуристів.

Стоянка виявлена 2001 р. О. В. Сидоренком і О. Б. Супруненком, обстежена восени 2014 р. О. Б. Супруненком та С. А. Скорим. Розкопки і шурфування на піщаному підвищенні не проводилися. У 2015 р. на об'єкт стародавньої культурної спадщини науковцями ЦОДПА підготовлена облікова документація. Згідно наказу Міністерства культури України № 430 від 17.05.2017 р. (додаток 3, п. 42) стоянка включена до Державного реєстру об'єктів нерухомої культурної спадщини як археологічна пам'ятка місцевого значення (охоронний № 4787-Пл). У зведенні інформації про археологічні об'єкти Котелевської селищної ради до нового генерального плану селища фігурує як пункт «Котельва VII».

Займає поверхню задернованої дюни овальної в плані форми (30 × 60 м) заввишки 1,2 м, видовженої у широтному напрямку, неподалік полотна автодороги. Підвищення має пологі схили, сплюснену вершину. На поверхні наявне скупчення фрагментів гончарної кераміки фіналу козацького часу і виробів з кременю та кварциту. Площа їх залягання – 0,18 га.

Матюшине, ур. Стоянка II. Загальний вигляд. Зі сходу. Фото О. Б. Супруненка, 2014.

Матюшине II. Пізньомезолітичні знаряддя. Кремень, кварцит. За І. М. Гавриленком, 2014.

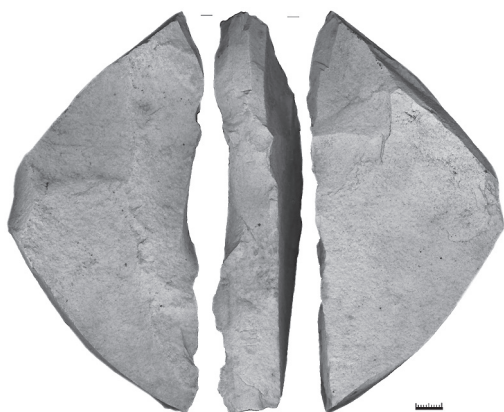
Дюна задернована, на ній ростуть окремі кущі, із західного боку – доволі помітний дуб віком близько 80 років.

Знахідки представлені виробами з кременю і кварциту. Стародавнім населенням для виробництва знарядь використовувався кремень від світло- до темносірого, інколи майже чорного кольору з білуватими цяточками, що при незначній товщині є напівпрозорим. Деякі предмети зберегли рештки крейдяної кірки. Поодинокі речі вкриває патина.

Для виготовлення знарядь із кварциту вживалася сировина плитчастого походження, вірогідно, місцева. Її колір – від сірувато-білого до сірого. Товщина плиток була незначною – близько 2,0–2,5 см, що відобразилося на загальній мініатюрності комплексу.

За морфологічними ознаками збірка виробів з каменю може бути датована у межах пізнього мезоліту – раннього неоліту.

Залишки стійбища Матюшине II пізньомезолітичного часу (кукрецька культура-?) можуть бути рештками майстерні з виготовлення знарядь із кременю і кварциту. Крім того, на дюні виявлені уламки стінок гончарного посуду сер. – ост. третини XVIII ст., що вказують на

Матюшине, ур. Стоянка II. Нуклеус. Кварцит. Пізній мезоліт. Фото І. М. Гавриленка, 2014.

використання цього надзаплавного підвищення у господарській діяльності населення козацької епохи.

Підвищення використовується як луки і випаси СВК «Батьківщина», на час підготовки статті не мало помітних порушень поверхні та задернування.

Колекція знахідок з дюни зберігається у фондах ІКЗ «Більськ».

Джерела та література: Супруненко О. Б. Звіт про розвідки та археологічні експертизи на Полтавщині 2014 р. / Супруненко О. Б., за участю Гавриленка І. М., Скорого С. А., Мироненка К. М., Шерстюка В. В. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – 2014 / б. н.; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 739. – Арк. 78–79; Стоянка Матюшине II (Романівка), ур., Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська область: облікова картка, 2015 р. / О. Б. Супруненко, І. М. Гавриленко // Архів МКУ: НА ЦОДПА. – Ф. 10. – Спр. 161. – 7 арк.; Скорий С. А. Розвідки на Більському городищі та в його окрузі / С. А. Скорий, О. Б. Супруненко, І. І. Корост // АДУ 2014: зб. наук. пр. / ІА НАНУ; [ред. кол.: Болтрик Ю. В. (гол. ред.), Буйських А. В., Супруненко О. Б. та ін.]. – К.: Стародавній світ, 2015. – С. 173–174; Супруненко О. Б. Розвідки на території та в окрузі Більського городища / О. Б. Супруненко, С. А. Скорий, І. М. Гавриленко, І. І. Корост // Археологічні дослідження Більського городища – 2014: зб. наук. пр. / ЦП НАНУ і УТОПІК; ІКЗ «Більськ»; [ред. кол.: Корост І. І., Скорий С. А., Супруненко О. Б. та ін.]. – Київ: Котельва, 2015. – С. 77, 85–86. – Рис. 12, 16, 17; Шапорда О. М. Наукові фонди Історико-культурного заповідника «Більськ»: надходження 2013–2016 рр. / О. М. Шапорда // Феномен Більського городища – 2016: зб. наук. пр. і мат-лів конф. / ЦП НАНУ і УТОПІК; ЦОДПА; ІКЗ «Більськ»; [ред. кол.: Вадімов В. М., Івакін Г. Ю., Супруненко О. Б. (відп. ред.) та ін.]. – Київ: Пол-

тава: ЦП НАНУ і УТОПІК, 2016. – С. 269; Шерстюк В. В. Об'єкти археології Котелевської селищної ради / В. В. Шерстюк // Археологічні дослідження Більського городища – 2015: зб. наук. пр. / ЦП НАНУ і УТОПІК; ІКЗ «Більськ»; [відп. ред. Корост І. І., наук. ред. Супруненко О. Б.]. – Київ: Котельва; Харків: ЦП НАНУ і УТОПІК; Майдан, 2016. – С. 240. – Рис. 1: 22.

О. Б. Супруненко, І. М. Гавриленко

6. Стоянка Матюшине III (Романівка), ранній бронзовий вік, катакомбна культура (1-ша чв. II тис. до н. е.) (археол.)

Розташована за 4,8 км на північний захід (азимут 285°) від центральної частини селища, 3,5 км на південний схід від східної околиці с. Більськ (азимут 131°), на підвищенні навколо вигину стариці на першій терасі правобережної надзаплавли р. Ворскла (на кол. лівому березі Старої Ворскли), за 0,65 км лівобіч (на південний захід) від асфальтованої автодороги обласного значення О 1710132 Котельва – Більськ, вздовж польової дороги в бік випасів перед лісовими насадженнями в ур. Романівка.

Стоянка виявлена та обстежена 2014 р. О. Б. Супруненком, О. М. Шапордою і С. А. Скорим, додатково шурфувалася В. В. Приймаком. Згідно наказу Міністерства культури України № 430 від 17.05.2017 р. (додаток 3, п. 43) стоянка включена до Державного реєстру об'єктів нерухомої культурної спадщини як археологічна пам'ятка місцевого значення (охоронний № 4788-Пл). У зведенні інформації про археологічні об'єкти Котелевської селищної ради до нового генерального плану селища фігурує як пункт «Котельва VIII».

Займає поверхню задернованої надзаплавної дюни підтрикутної в плані форми (80 × 110 м, заввишки 2,5–3,0 м), дещо видовженої у широтному напрямку, вкриту кущами, молодими насадженнями сосни, з північного і південно-західного боків – кількома помітними дубами віком 60–70 років. Підвищення має пологий схил у бік старого річища Ворскли, пласку вершину. Із західного боку є рештки пересохлого заплавного озерця. Південно-західну частину дюни перетинає дорога.

Вздовж смуг плантажної оранки на поверхні відзначені окремі уламки ліп-

Наукове видання

**ЗВІД ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ:
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ
Котелевський район**

Мова українська

Відповідальний за випуск О. Б. Супруненко.
Коректори Н. М. Сиволап, А. М. Скирда.
Укладання покажчиків О. С. Лимар, А. М. Скирда, О. А. Скирда, О. О. Шиян.
Комп'ютерна верстка і дизайн С. В. Хорев.
Оригінал-макет підготовлений у Полтавському краєзнавчому музеї
імені Василя Кричевського.

Здано в набір 10.04.2018. Підписано до друку 28.12.2018.
Формат 70 x 100/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 91,9. Наклад 300 прим.
Зам. № 9/2018.

Видавець і виготовлювач: ТОВ «АСМІ»
36020, м. Полтава, вул. В. Міщенка, 2,
Тел. (05322) 56-55-29.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 3357 від 25.12.2008 р.